

**TURKSE SOLDATEN
IN KOERDISCH GRENSGEBIED**
Turkije kan in het Westen op
veel begrip rekenen voor zijn
strijd tegen de PKK.

REUTERS

Wespennest Koerdistan

De VS, Irak en zelfs Iran willen bemiddelen in het conflict tussen Turken en Koerden in Noord-Irak. 'Maar in de strijd tegen de PKK hebben alle spelers dubbele agenda's', zegt politicoloog Rik Coolsaet.

DOOR INGRID VAN DAELE

Gewapend met landkaarten en lijsten van guerrillastrijders, en vergezeld van zijn minister van Defensie en van hooggeplaatste militairen, trok de Turkse premier Recep Tayyip Erdogan op maandag 5 november 2007 naar Washington voor een ontmoeting met de Amerikaanse president George W. Bush. Erdogan hoopte er op de steun van Bush te kunnen rekenen in de strijd tegen de Koerdische terreurgroep PKK in Noord-Irak, die de afgelopen weken zware aanslagen pleegde tegen Turkse doelwitten. Meermaals al dreigde Turkije met militaire vergeldingsacties. In Washington wilde Erdogan eindelijk te weten komen of de VS hem daar nu al dan niet in steunen. Maar

Washington was tot dusver héél erg terughoudend. Bij het ter perse gaan maandag had de ontmoeting nog niet plaatsgevonden.

Voor zijn vertrek naar de VS zei premier Erdogan alvast dat hij het recht op zelfverdediging zou inroepen en wel alleen ten strijde zou trekken als hij met lege handen uit Washington zou terugkeren. 'De druk van de publieke opinie in Turkije om op te treden tegen de PKK, is de laatste maanden heel erg toegenomen' zegt politicoloog Rik Coolsaet, die we spraken net vóór de ontmoeting Erdogan-Bush.

'De AKP van premier Erdogan (*Adalet ve Kalkınma Partisi*, de Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling, nvdr) bevindt

zich daardoor in een ontzettend moeilijke positie. Als ze de publieke opinie volgt, zou ze moeten ingrijpen, maar tegelijk wil ze dat niet. Ze beseft dat een militaire operatie in Iraaks Koerdistan geen oplossing zou bieden op de lange termijn en het probleem alleen maar zou verergeren. Totnogtoe is ze erin geslaagd het spel heel diplomatiek te spelen, veel meer dan ik had verwacht.'

De Verenigde Staten hebben hun bondgenoot Turkije daarin steeds weer gesteund. Ze deden tot dusver alles om een inval in Noord-Irak tegen te houden.

RIK COOLSAET: De VS zitten in een spaagaat. Enerzijds willen ze de Turken, om hun cruciale logistieke steun in Irak, te vriend houden. Maar dat willen ze ook voor de Koerden in Irak. Iraaks Koerdistan is de enige stabiele plek in het land, waar zelfs een economische boom plaatsvindt. De Amerikanen weten niet voor wie ze moeten kiezen, en dus modderen ze maar aan.

De AKP van Erdogan kan toch op brede steun van de bevolking rekenen, ook in de Turks-Koerdische regio? De partij pikte er ▶

► bij de parlementsverkiezingen in juli veel stemmen in van de pro-Koerdische DKP.

COOLSAET: Sinds ze aan de macht kwam in 2003, heeft de AKP geprobeerd om de repressieve houding van Turkije ten opzichte van het Koerdische probleem af te zweren en de culturele eigenheid van de Koerden te erkennen. Ze heeft daartoe zware inspanningen geleverd in Zuidoost-Turkije. En dat bezorgde haar een grotere populariteit dan de seculiere kemalisten van de Republikeinse Volkspartij in die regio ooit gekend hebben. Mede onder druk van het Turkse leger hopen de kemalisten dan ook dat de AKP militair zal optreden. Dat zou de populariteit van de partij voor een deel aantasten. De AKP zou op die manier bewijzen dat ze niet anders is dan de andere partijen. In de strijd tegen de PKK kampen alle spelers met dubbele agenda's.

De huidige PKK is nog slechts een afgeleide van de vroegere PKK van Abdullah Öcalan die in 1999 werd gearresteerd.

COOLSAET: Een deel van de klassieke PKK heeft zich na de aanhouding van Öcalan, en nadat hij had opgeroepen om de wapens neer te leggen, ingeschakeld in de open politiek van de AKP. Het andere deel is almaar verder geradicaliseerd tot de PKK die we vandaag kennen. In juni 2004 heeft die een einde gemaakt aan het bestand en de wapens weer opgenomen.

Koerden in Iraaks-Koerdistan beweren dat er een nieuw plan bestaat om de Koerden van Syrië, Irak, Iran en Turkije te herenigen. Geloof u dat?

COOLSAET: De Koerden in Irak zijn helemaal niet gebrand op een hereniging. Ze tolereren hun Turkse broeders, maar ze actief ondersteunen doen ze níét. Hun intensief economische samenwerking met Turkije willen ze immers niet op het spel zetten. Ook zij hebben dus een dubbele agenda.

Volgens Massoud Barzani, de president van de autonome Iraaks-Koerdische regio, is het plan voor een Turkse aanval tegen de PKK in Noord-Irak een dekmantel voor een aanval tegen alle Iraakse Koerden.

COOLSAET: De Iraaks-Koerdische politici spelen een dubbel spel. Enerzijds hopen ze dat de aanval niet zal plaatsvinden, maar anderzijds kunnen ze de PKK-leiders ook niet zomaar aan de Turken uitleveren. Barzani is de vertegenwoordiger van een van

de twee grote partijen in Iraaks-Koerdistan. Als hij toegeeft aan de Turken, zal de andere partij daar munt uit slaan. Ook zij staan dus voor een dilemma.

Turkije heeft ondertussen 100.000 soldaten ontplooid. Zal het die zomaar terugtrekken?

COOLSAET: De 100.000 soldaten zijn slechts een uitbreiding van een troepenmacht die er al langer is gestationeerd. Het Turkse leger is er sinds geruime tijd permanent aanwezig.

Een afgevaardigde van de Turkse PKK verklaarde zondag op de Koerdische zender Roj TV (die uitzendt vanuit Denemarken) dat de PKK hoopt op 'een vreedzame oplossing'. De vrijlating van de acht Turkse soldaten was daar een eerste teken van. Zijn ze dan toch bang geworden voor de Turken?

COOLSAET: De uitspraak moet je zien als een van de vele uit de verschillende stromingen van de PKK. Hoe ze echt reageren, valt nog te bezien.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Condoleezza Rice reisde vorige week naar Ankara om de toestand te bespreken en de ontmoeting van maandag voor te bereiden. Zij beloofde de inzet van de Amerikaanse inlichtingendiensten te versterken.

COOLSAET: Ook dat is geen nieuwe zet. De uitwisseling van informatie gebeurde

'De Koerden in Irak zijn helemaal niet gebrand op een hereniging. Ze tolereren hun Turkse broeders, maar ze actief ondersteunen doen ze níét.'

ook vroeger al, maar zal nu worden opgedreven. Rice zal gedetailleerde satellietbeelden afleveren van trainingskampen van de PKK op Iraaks grondgebied.

Ook Irak heeft zijn medewerking verleend: het zou de leiders van de PKK in Iraaks-Koerdistan arresteren. Betekent deze stap een nieuwe ontwikkeling in de Turks-Iraakse relaties?

RIK COOLSAET

COOLSAET: Je zou het kunnen zien als een nieuwe ontwikkeling, maar dan wel met een serieuze kanttekening. De Iraakse regering in Bagdad bestaat grosso modo uit sjiïeten en Koerden. Als Bagdad in de kwestie van de Koerdische PKK zijn steun toezegt aan Turkije, kan het dat niet zonder toestemming van de Koerden. Het engagement van Bagdad, zonder hun steun, is dus zonder betekenis. De regering in Bagdad heeft immers niets te zeggen in het zeer autonome Koerdische gedeelte van Irak.

Is ook de steun van de Iraanse president Mahmoud Ahmadinejad aan Irak (in de strijd tegen de PKK) zonder betekenis?

COOLSAET: Zeker niet. De Iraans-Iraakse grens vormt een spiegelbeeld van de Iraaks-Turkse grens. In Irak houden zich Iraanse Koerden schuil, die operaties uitvoeren tegen Iran. Vandaar dat Iran aanstuurt op een einde van de guerrilla van de Koerden, die vanuit Irak operaties uitvoeren tegen het regime in Teheran. De radicalen van de PKK zijn dus zowel actief aan de Turkse als aan de Iraanse grens.

Staat het Europese lidmaatschap van Turkije nu nog meer onder druk?

COOLSAET: De toon is relatief mild, ondanks recente uitlatingen van de Franse president Sarkozy. Over het algemeen lijkt men veel begrip te tonen voor de moeilijkheden die Turkije kent met de PKK. De afkeer voor een Turks lidmaatschap van de EU is de laatste maanden geslonken. Toch valt het af te wachten hoe de partij van Erdogan het uiteindelijk speelt. Ik heb het gevoel, maar ik kan me vergissen, dat ze niet tot een militaire actie zal overgaan. **IX**